

ISABEL CODINA

Fumar mata

SIMONA ŠKRABEC

La correspondència de Kafka amb Felice Bauer posa en ridícul tots els guanys tecnològics de la nostra era: el jove

advocat havia vist la noia un sol cop i ja en va tenir prou per inundar-la de missatges a totes les hores del dia. Obsessiu, minuciós, inquietant, Kafka no la deixava ni respirar, atabalant-la amb retrets i exigint-li respostes immediates. Ell a Praga, ella a Berlín, van ballar-la així durant anys. Gràcies a la impecable administració germànica, les cartes manuscrites els arribaven en qüestió d'hores. Però aquests escrits no han tingut gaires lectors: si no m'equivoco no hi ha ni traducció espanyola ni catalana. Kafka es tancava de nit per escriure textos en els quals volia trobar respostes, i la bellesa, que la vida no l'hi podia donar.

Li agradava l'hivern perquè les nits eren més llargues...

El gir fonamental de la prosa actual –no només la catalana– es pot resumir bé amb el títol del llibre de Francesc Serés *La matèria primera* (Empúries, 2007). L'alienació ha arribat fins a tal punt que l'home ja no es pot evadir de la seva misèria i insignificant presència en una societat que l'ignora. El subjecte ha esdevingut un mer objecte en una colossal màquina el funcionament de la qual és inextricable. És per això que ja no s'escriu de nit, ja no es busquen les respostes a les preguntes eternes. Sembla que cal donar aquest esforç per inútil. La vida ha quedat reduïda a allò que es pot tocar: visible, crua, pudent com els mitjons d'uns joves britànics que s'han descalçat al tren de Barcelona a València.

Amb aquesta escena de classe turista, el periodista i escriptor Xavier Aliaga obre les seves *Vides desafinades*.

VIDES DESAFINADES
XAVIER ALIAGA
EDICIONS 62
252 PÀG. / 21,50 €

nades, novel·la guanyadora de l'últim premi Joanot Martorell. El discurs és trepidant, la barreja de veus eixordadora, el dia a dia és pura angoixa. Cap mena de camí individual no sembla possible. Els protagonistes es precipiten del tren a l'oficina, de l'oficina al bar, al restaurant, al concert i l'endemà tornen a començar les feines rutinàries. Arreu altres persones, arreu la xarxa de relacions de la qual no es pot escapar. On és el recer? En aquell lloc, com diria Ausiàs March, "on ma pensa repose"?

Kafka converteix ja amb la primera carta una jove lletjota en una interlocutora ideal i li atribueix tota mena de capacitats i gràcies. "Aquests dits, que ara teclegen aquesta carta, havien sostingut la mà de Vostè", li escriu. La prosa actual, en canvi, no pretén desenganxar-se de terra. Xavier Aliaga és prosaic, estudiadament banal. No, els seus enamorats no fan pas manetes, sinó que han convertit el sexe en l'única via d'escapament. I per això temen l'encontre amb el mirall. Perquè quan en un instant de quietud veuen el seu propi reflex s'adonen que s'han enganxat a una droga d'evasió per oblidar la inutilitat de tot plegat.

Però el circ continu, l'espectacle que mai abaixa el teló és, tanmateix, l'única vida que tenim. Obsessionats per preservar l'aspecte de salut i la felicitat, els protagonistes d'Aliaga mengen "verdures amb verdures". Cal fer tot el que es pugui per ignorar la mera possibilitat de decadència. *Vides desafinades* és el retrat d'una generació tan protegida que fins i tot la sida colpeix no pas un company de viatge, sinó la mare d'una de les protagonistes, vídua que s'havia permès alguns excessos. L'autor no té prou valor d'examinar l'impacte de la malaltia entre els seus semblants. És com si Kafka hagués ignorat la tuberculosi que aleshores anava delmunt la joventut i que, al final, se'l va endur a ell també. Malgrat totes les precaucions la mort fa acte de presència. Els paquets de cigarets diuen "Fumar mata". No és el fum, no, el problema. La vida sempre resulta mortal i la joventut sempre s'acaba. ♦♦

Cròniques de la desolació

ENRIC SÒRIA

En una ciutat provinciana, el fill d'un membre de la classe dirigent desobeeix el pare –un arquitecte mediocre, ancorat en els seus prejudicis– i intenta complir els seus anhels d'una vida més justa. La seua conducta xoca contra les normes socials i el protagonista esdevé un pària als ulls de quasi tots. Alhora, la seua visió del món es va tenyint d'amargor, mentre observa que la sordidesa d'esperit i la duresa de cor és patrimoni comú tant dels opressors com dels oprimits, en un cercle vicios sense sortida, en què la veritat o l'art no poden fructificar o bé es transformen en un succedani histriònic, un altre joc social embrutidor.

La meua vida és una *nouvelle* d'Anton Txékhov escrita en primera persona, en què el protagonista ens relata la seua peripècia vital, sense patetisme ni exasperació, com la confessió en veu baixa d'un experiment fallit que desemboca en la soledat. Tot el relat se sosté en el to, retintut però ferm, ple d'una amargor sense rancúnia ni penediment, com si assistírem a l'ineluctable descabellament d'una fatalitat. La conclusió, continguda i saturada d'implícits, és devastadora. No hi ha redempció, ni tan sols culpables. Tot passa i res no passa, perquè el món continua girant com una sinya absurda i immutable que ens empresona a tots d'una manera o d'una altra.

Txékhov va dir una vegada que la seua literatura volia plantejar preguntes, no donar respostes. Per això

LAMEVAVIDA
ANTON P. TXÉKHOV
TRADUCCIÓ D'ÀNGEL LLÒRIA
MINÚSCULA
166 PÀG. / 14,50 €

els seus relats són reveladors i alhora estranyament inquietants. Manté la gran tradició russa –aquí hi ha molt de Turguènev i Dostoievski– i hi afegeix una qualitat molt seua, una mirada neta, inquisitiva i fonament adolorida sobre la realitat social i l'ànima humana, que és un enigma múltiple. Intuïm que hi ha molt d'autobiogràfic en aquest relat (el pare brutal, la rebel·lia juvenil, la decepció de fons) i també que només ens esbossa les línies de superfície d'aquest *bildungsroman* desesperat, que ens sorprèn més perquè tot just l'entreviem. Aquest és el segon relat llarg de Txékhov que publica Minúscula, en excel·lent versió d'Àngel Llòria, qui sap mantenir la fluïdesa i el to mitigat i altament implícit d'aquest extraordinari narrador subtil que era el seu autor. N'esperem més. ♦♦

ELS CLÀSSICS

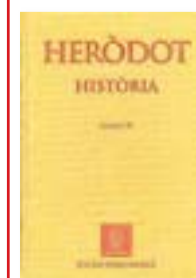
Orinar dret o a la gatzoneta

JORDI NOPCA

El segon llibre de la *Història* d'Heròdot comença explicant de quina manera els egipcis van deduir que no eren "els primers de tots els homes": el faraó Psammètic I va tenir la pensada de manar que un pastor criés dos nadons sense comunicar-se verbalment amb ells, de tal manera que quan ells nens aprenguessin a parlar farien servir les paraules de la primera tribu humana. Els nens van referir-se al pa amb la paraula *becos*, i a partir d'aquí Psammètic va investigar quin poble deia *becos* cada vegada que apel·lava al pa. I van resultar ser els frigis, poble instal·lat a l'Àsia Menor a partir del segle XII aC.

Tot això va interessar Heròdot perquè Cambises, fill de Ciro, "considerà els jonis i els eolis com a esclaus heretats del seu pare" i va emprendre "una campanya contra Egipte", escenari del segon llibre de la *Història*. En la descripció del país, Heròdot se sorprèn tant de les dimensions de la costa –una mica exagerades– com de l'amplada i fondària del Nil. "Dels rius que han inundat aquests territoris no n'hi ha cap que es pugui comparar amb un dels desguassos del Nil, que en té cinc", escriu l'historiador grec. Una mica més endavant anota els privilegis dels egipcis de comptar amb tanta abundància d'aigua: "No els cal obrir solcs en els camps amb les arades, no els cal cavar la terra ni fer les altres tasques agrícoles que tantes fadigues comporten a la resta dels homes, sinó que, quan el riu creix espontàniament i els rega els camps i després es retira, tothom sembla els seus cultius i hi deixa anar els porcs perquè trepitgin la llavor i així l'enfondeixin".

Després d'esmentar les particularitats matèriques, Heròdot lloa també la particularitat d'alguns costums del poble egipci: "Les dones orinen dretes i els homes a la gatzoneta" i els fills "no tenen l'obligació de mantenir els seus pares si és que es neguen a fer-ho". Aràbic: "Són, de molt, els més religiosos dels homes". ♦♦

HISTÒRIA (LLIBRE II)
HERÒDOT
TRADUCCIÓ DE MANUEL BALASCH
F. BERNAT METGE
170 PÀG. / 9,95 €
(DIUMENGE, AMB LARA)